

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria :
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rii de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
vraținătate pe an:
40 franci.

Manuscriptele nu se napotază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmend; prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani;
de fiecare publicitațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisorile nefracate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Națiune mică.

(*) Am avut ocazie destul de adeseori să remarcăm atitudinea excepțional de curioasă, ca să nu zicem mai mult, pe care presa maghiară are obiceiul să și-o ia față cu marile chestiuni, față cu politica mare, față cu politica universală, — față cu marile popoare.

Nu odată Germania și politica germană a fost trasă la bara judecătii critice șoviniste, într'un chip cu totul nejustificabil.

Nu e aci vorba însă de judecată în sine, pe care ori-cine este îndreptățit să o facă asupra ori-și-cui, — e vorba numai de importanța, de aerul pe care și-l dă cineva, la astfel de ocazii.

Compatrioții nostri șoviniști totdeauna excellează, când judecă pe alții, aducându-se pe sine în plan, ca termen de comparație, — și ca element adecuat, chemat sau îndreptățit la rol atât de important, ca și cei pe care îi găsesse cărmuind și hotărând soarta marilor popoare, soarta lumii chiar.

Nu e de mult de când „Magyarország” susținea că Ungariei i-se cuvine rolul ce și a însușit și importanța ce și-a câștigat Germania în Peninsula-Balcanică. Se mai vorbea și de jertfele maghiare, de „sângele maghiar versat în China”, în schimbul cărui ziarul lui *Bánffy* pretindea chiar concesionul teritoriale, așezarea de colonii maghiare în extremul-Orient.

Zilnic se spune, apoi, că centrul monarhiei noastre trebuie să devină de-acum Budapesta, ear nu mai mult Viena...

Am putea să cităm aberațiuni de acestea cu grămada, — credem însă că este de prisos să mai înmulțim exemplele, pentru a ilustra tipul șovinist în expansiunea sa spre... politică universalistă.

Această formă a manifestățiunii șovinismului este aproape generală; și tocmai pentru-că este aproape generală, nu putem să nu luăm act de momente, în cari o mai serioasă judecată se ivește și în coloanele unui ziar maghiar.

Pesti Naplo, dela 27 Ianuarie, amintind de condolențele trimise de parlamentul din Budapesta cu ocaziunea morții reginei Angliei, socotește acest act de o datorie de interes, pe care și-au îndeplinit-o maghiarii, o „națiune mică”.

O națiune mică, este consult ca „prin vorbe platonice” — simpatii și dorinți — „să nu strice propriei sale opozițiuni”, — să menajeze deci pe cea puternică și susceptibilitățile lor, cteacă în interesul său este aceasta.

O națiune mică, sunt Maghiarii, „cu mari aspirațiuni” — spune „P. N.N.”; și numai de calitate frumoasă i-și-am socoti și noi acest calificativ dacă morală ar fi baza marilor ei aspirațiuni.

Dar dacă șoviniști vor continua să se avînta în închipuirii de a ajunge

dirigitorii politice universale, numai de ris se fac; ear pe de altă parte, dacă aspirațiunile lor, în lăuntrul patriei, vor fi tot șoviniste, cutropitoare-exclusiviste, numai rezistență vor întimpina din partea noastră.

Unei națiuni mici îi poate reveni un măndru rol în economia vieții popoarelor, atunci când conștient și pe cale firească caută să-și desfășoare și să-și valideze propriile sale forțe.

Vor fi Maghiarii în stare oare să se deștepte vre-odată din vraja utopiilor șoviniste?

Etichete electorale. În vederea apropiatelor alegeri parlamentare fie care din partidele maghiare își are lozincă sa, își are eticheta sub care se prezintă în fața alegătorilor.

Ziarul *Magyarország* înșiră astfel plastroanele șoviniste:

„Dacă nu mă înșel, reforma administrației va fi lozincă, care însă nu este cătuși de puțin populară, pe lângă explicația stătuțicării

„Partidul popular nu și va prea schimba programul. Va vesti și de-aci înainte revizuirea (legilor politico-bisericești), deși fără efect

„Partidul kossuthist își are programul său tradițional.

„Cu programul cel mai de efect însă, pornește în lupta electorală partidul Ugron-ist..

Ear acest partid, după cum este știut, după discursul rostit de Ugron în parlament, și-a înscris pe steag lozincă: *Reforma parlamentară*.

Dar, întru cât poate fi luată în serioș vociferarea sefului fracțiunii independiste grupate în jurul ziarului *Magyarország* și întru cât Ugron „a indicat calea spre mântuire” — vorba „Drapelului” Iugojan — a țării noastre poliglote, se învederează din următoarele spuse ale lui *Magyarország*:

„Legea electorală la tot cazul trebuie revizuită. Cu o politică cinstită se poate asigura necondiționat supremația elementului maghiar în finiturile naționalităților.

Ear legea, dreptul și dreptatea, — cine le păzește?

Centrul (?) politic.

Despre congregația de Sâmbătă a Sibului „Tribuna” scrie:

„Dintre membrii români numai următorii au luat parte: asesorii Z. Boiu și N. Cristea, Dr. Comșa din Seliște, V. Tordășianu, protop. Sergiu Medean (Sebeșul-săseș), preoții V. Florian (Racovița), I. Blaga (Lancrăm), I. Doican”.

Și dintre acești participanți unul singur este aderentul d-lui Rațiu.

Mai scrie apoi „Tribuna”:

„Reprobăm cu toată energia indolența membrilor români”.

Se naște acum întrebare: cine îi conduce celor clubului comitatens și ce au făcut „autorizații” centrali pentru a deștepta nația din indolență?

Lupta în comitat.

Participarea Românilor. — O alegere. — Chestia naționalităților.

Lupta pe care au desfășurat-o eri Români în congregația comitatului Arad, trebuie să umple de măndrie și mulțumire pe Români de pretutindeni. S'a dat adică încă odată dovadă, că aici, la marginile Românișmului, unde stăm față în față cu Ungurii, sentimentul național este viu, că fruntașii înțeleg a-și face datoria națională, că întreg poporul este la spatele lor ear solidaritatea și bunăînțelegere este de model.

Constatăm apoi că la adunare au participat mulți Români și că dintre fruntași îndeosebi, abia au lipsit două-trei, reținuți și aceia de diferite cauze de forță majoră.

Am putut să ne însemnăm numele d-lor: I. Burdan, M. Bocșan, I. Bulboca, Bulboca T. G. Bogdan, I. Don, Novac St., Ponta St., Tripon I., Tamașdan L., Urs N., Dr. Ardelean C., Bonta St., Beleş V., Boșoc A., Bodea I., Ciorogariu R., Dan I., Ganea I., Gurban C., Givulescu F., Dr. Ispravnic S., Căciuca, Leuca F., Lăzărescu N., P. Milovan, Muntean P., Micloși I., Morariu I., Motorca R., Ognean I., Dr. Pop St., Popovici I., Petran I., Raicu S., Russu Șirianu, Dr. Suciu I., Truța P., Turic G., Telescu G., Dr. Trăilescu I., Terebont T., Ungurean A., Veliciu M., Vesa G., Vanc P., Varga A., Vașan T., Vesa P., Dr. I. Hotărân, A. Turc, Vuculescu I., Petcovici, Codrean I. Dr. Oncu și alții.

Între chestiile la ordinea zilei la locul al treilea a fost și alegerea unui protopretore în Ternoava. În comisia de candidare viceșpanul a propus și pe dl M. Veliciu.

Până să se sfătuiască comisia, ședința a fost suspendată.

Redeschizându-se ședința, fișpanul face cunoscut că sunt 4 candidați, dintre cari doi se retrag, rămânând astfel Bolyos și Aurel Novac. Ungurii strigă cât îi ia gura numele lui Bolyos.

Români însă, printr'o listă ce a presintat dl Russu Șirianu, cer votare nominală.

Se votează la două comisii, cari referă apoi prin dl P. Hendrey următorul rezultat:

Bolyos (candidatul stăpânirii) a intrunit 192 voturi; ear

Aurel Novac (pe care l'au votat Români) a intrunit 71 voturi.

Fișpanul proclamă ales pe Bolyos.

Făcându-se astfel vacant un loc de protopretore, fișpanul dispune și întregirea acestui loc. Este un singur candidat: Fülöp, practicant la comitat, care a și fost proclamat ales.

Notăm că dintre Români la această alegere numai viriliștit din Pecica și câțiva din Curtici au votat cu candidatul ungar. Et s'au scuzat cu împrejurarea că și au dat cuvântul înainte de a ști că va fi în combinație vre-un Român. Ori cum: erau datorii mai bine să se abțină dela vot, de cât să voteze contra unui Român.

După ce se mai ia la cunoștință câte-va rapoarte citite de protonotarul Schill și

de ceilalți notari, urmează:

Discuția asupra propunerii congregațiunii Trei Scaunelor.

Raportorul Schill citează propunerea comisiei permanente, care sună: să se facă guvernului o adresă, prin care să se ceară revizuirea legii de naționalități, acordându se și naționalităților ce este echitabil.

M. Veliciu cere ca înainte de a se intra în discuția acestei chestiuni, să se citească în întregime și adresa venită dela comitatul Trei-Scaune, să vedem astfel ce motive i-au îndemnat pe Săuți a propune comitatelor să se adreseze și ele către guvern și Dietă cerând revizuirea legii de naționalități.

Vásárhelyi László este de părere că nu trebuie să se cetească adresa Săuților (se vede că li-e și lor rușine de puțină pricepere politică de care dau dovadă Săuții), deoarece pentru congregația Aradului este important nu ceea-ce zic cei din Trei-Scaune, ci ceea ce propune comisia verificatoare.

M. Veliciu se miră văzând că un bărbat de talia lui Vásárhelyi vine cu astfel de subterfugii. Dar când ni se cere să discutăm asupra unei chestii de o atât de mare importanță, trebuie să cunoaștem toate actele, cu atât mai oșebit actul care provoacă discuția.

Români aprobă șgometos pe orășear Ungurii aclamă pe Vásárhelyi.

Fișpanul, după ce se consultă puțin cu viceșpanul, dispune să se citească actul cerut de d. Veliciu. În același timp face atenții pe Unguri, cari erau foarte șgometoși, să asculte în tăcere pe vorbitori, căci numai respectându-se părerea fie-cărui, putem ajunge la o înțelegere.

Protonotarul Schill citează adresa secuiască, plină de cele mai impertinente minciuni. Întrinsa se zice că în Ungaria se calcă legea de naționalități în defavorul limbii maghiare, (Români intrerap: *Bietul lup, se plânge că mielul îi turbură apa!*) că sunt comitate și orășe în sinul cărora limba ungurească e nesocotită (Români întrebă: Unde?), și peste tot, legea prea lasă teren liber naționalităților, cari — a sosit vremea — să fie înfrânate.

Ungurii aprobau adesea în timp ce se citea adresa, ear Români strigau: *Nu! așa! Rușine!*

Fișpanul a trebuit să sune zdrăvni din clopoțel până-ce spiritele s'au liniștit din agitația ce i-a cuprins în urma citirii proșei secuiești.

Vorbirea dlui M. Veliciu.

Cel dintâiu, care ia cuvântul asupra propunerii comisiei permanente, a fost dl M. Veliciu, care în calitate de president al clubului nostru comitatens, a vorbit în numele tutaror Românilor din comitat.

D-sa a început prin a reaminti însuși d-lui fișpan făgăduința solemnă ce făcuse de-a lucra pentru respectarea drepturilor câștigate deja de naționalități. Propunerea, cu care vine însă comisia permanentă: a se cere Dietei și guvernului schimbarea legii

de naționalități în sens de a se ciunti încă din această lege, care nu cuprinde decât *minimumul* din drepturile ce ni-se cuvin, este tocmai contrară dela ceea-ce făgăduise la instalare spanul. Îi place deci a crede, că nu va da concursul său pentru primirea propunerii comisiei, propunere, care nu este decât *idem per idem* a celei sâcuiștii.

Deosebirea este numai în ceea-ce privește forma. Sâcuiștii, mai din topar, cum zice Românul, o spun de-a dreptul ce vor. D-nii din comisia permanentă însă știu să-și îmbrace gândirile în vestimente mai pompoase. În față te linge, în dos te frige, cum zice proverbul.

Nu mai acum înțeleg și pe dl Vásárhelyi, care se opunea a se ceti actual sâcuiștii. Prin cetirea lui nu mai puteam esita, și nici d-voastră nu puteați tăgădui, că în ce direcție se alimentează curentul pornit de Sâcuiștii.

Noi, Românii trimiștii aici să apărăm drepturile poporului nostru și toate interesele lui, dacă n'ați știut-o până acum, aflați din acest privilegiu, că după-cum nu ne vom lăsa ademeniți de cuvintele frumoase, tot așa de puțin ne vom lăsa înfricați de vuiețutul ce-l fac domni, cari ar voi să treacă ușor peste noi.

În propunerea comisiei permanente sunt trei momente, asupra cărora mă voi opri.

Se accentuează întâiu de toată, că trecând 33 de ani dela înființarea legii de naționalități, se impune revizuirea, pentru-că de atunci s'au schimbat vremurile.

Da, așa e. Un lucru uită numai d-nii din comisie și îndeosebi Sâcuiștii: legea se pare că deja atunci s'a făcut cu rezerva, ca să nu se execute. De fapt ea nici n'a fost executată decât pe ici-colo, 6—7 ani dela facerea ei.

După aceea fie că s'a înconjurat cu deservire aplicarea ei, fie că *prin alte legi și ordinațiuni ministeriale* legea a fost înfrântă ciopârțită, încât azi din opera mare a lui Deak, putem să zicem că nu mai există nimic (Așa e, așa e!).

Dacă în numele patriotismului și al interesului bine priceput al statului s'ar putea invoca și urgenta ceva, apoi am fi noi în drept, și chiar dator, ca la fie-care ocazie să cerem cu stăruință aplicarea cu bună credință a legii de naționalități.

Aceasta cu atât mai ales, cu cât este ceva *imoral* să existe *de jure* o lege fundamentală pe care *de facto* nimeni nu o execută (Așa este, așa este!), lege pe care d-voastră o invocați de alt fel de câte-ori numai e vorba să vă lăudați că ați făcut legi drepte și liberale cum numai în Engiltera ar mai fi existând. Da, există — pe hârtie (Lungi aprobări din partea Românilor).

N'are înțeles să se invoace însă că s'au schimbat vremurile și de aceea revizuirea se impune. Nu, întâiu poftiți și aplicați cinstit pe toate terenurile, legea dela 1868 și după ce se va fi făcut experiență că ici ori colo e defectuoasă, vom fi și noi pentru revizuire, *in sens însă ca să se lărgească*, nu să se strămtoze, că mergând cu vremea, drepturile popoarelor se lărgește, ear nu este caz nicăiri, în țări constituționale, să se mai taie din drepturi (Așa e! Bravo, Bravo!).

Al doilea moment din propunerea comisiei este unde zice *că în cadrul ideii de stat maghiar să se respecte și drepturile naționalităților*, se înțelege, cele echitabile (méltányos).

Care Român nu știe însă ce însemnează: a se drege o lege făcută de bărbați cumpătați cum au fost Deak și Eötvös, conform părerii și simțului de *echitate* a politicienilor de azi, creșcuți toți într-o școală șovinistă?!

Nici frasa aceasta nu poate să seducă deci pe nimeni, ci vom protesta contra ori cărei *revizuirii* până ce nu vom judeca și noi, că într'adevăr, este oportun a se face revizuirea. După-ce adică concetățanii noștri maghiari vor fi dat dovezi nu de șovinism sâbatic și o ură de rasă condamnabilă, ci că sincer doresc ca mână în mână cu noi să lucreze pentru întărirea patriei comune (aplause).

Crearea legii de *egală îndreptățire* a urmat după ce au trecut furtunoasele vremuri dela 1848. Este o lege fundamentală, un pact între Coroană, Maghiari și celelalte naționalități. Maghiarii au zis că prin această lege vor să facă posibilă dezvoltarea culturală a tuturor celorlalte naționalități, au luat deci un angajament solemn în fața Europei culte.

Să nu glumim însă, Domnilor, când e vorba de lucruri serioase, de politică nu de toate zilele, ci discutăm asupra marilor principii cari cimentează însăși existența statului, ei să întrebăm: — ș'aceasta este al treilea moment ce ne preocupă din adresă — oare guvernele făcut-au ceva întru a se achita de datoria ce năntășii d-voastră mari au contractat față de naționalități?

Oare nu toate guvernele și cu ele toate autoritățile din stat, și-au făcut un titlu de glorie nesocotind angajamentul luat la 1868? (Așa e!)

Când așa stau lucrurile, căci s'ar putea aduce un car de dovezi că nu e altfel, ne îndeplinim deci noi o datorie venind să vă oprim a înbrățișa felul de a vedea strimț al Secuilor, cari numai oameni politici nu

sunt, a Vă opri să nu mergeți pe un drum care nu la întărirea patriei, ci la destrămarea ei duce?

Ce rezultate ar pute adică să aibă când între poporul nostru, și în genere, între naționalități, s'ar întări convingerea că domni respecteză numai legile ce le convin? Natural că s'ar zice: Dar bine dacă e pe vrute, noi de ce să cinstim toate legile, până și pe cele cari numai sarcini ne pun (și mai multe de acestea sunt)? De ce să mai plătim dare și de ce să dăm soldați? N'am s'ajunge oare astfel la niște stări de lucruri anarhice. Aici vreți d-voastră să ajungeți? Căci fatal, dar tendențele ce apar evident în propunerea secuiască, numai o astfel de urmare ar putea avea și numai câtă vreme poporul ascultă de noi, numiți de d-voastră agitatori, patria va fi ferită de zguduiri de asemeni natură. Să vă gândiți adică la propunerea Secuilor, care nu tinde de cât la un singur lucru: *supremația deservită a rasei maghiare și ștergerea până și a urmelor* că în țeara aceasta naționalitățile au avut și ele drepturi recunoscute și înscrise în lege.

Luptând în contra validității acestei tendințe, noi *apărăm un mare principiu: principiul de naționalitate* care a dominat chiar la fondarea acestui stat, căci însuși S-tul Ștefan recunoscuse drepturile mai multor limbi și perhoreca supremația unei singure rase (Așa e, așa e!).

D. Velicium a încheiat vorbirea în mijlocul celor mai entusiaste aprobări ale Românilor și în numele a aproape o sută de Români a cerut trecerea la ordinea zilei peste adresa Secuilor.

Eduardul Angliei.

Prințul de Wales, noul rege al Marii-Britanii, Eduard VII, care în zilele trecute a ocupat tronul mamei sale, în vorbirea rostită în consiliul secret al țării a accentuat, că șase antecesorii ai săi au purtat încă acest nume.

Eduard I a domnit în anul 1272—1307 și începând dela el, necontenit întâlnim acest nume în istoria Angliei. Acest Eduard I se numără între cei mai mari domnitori englezi și e de importanță epocală îndeosebi activitatea lui legislativă; în legile create de el își au baza lor dreptul și constituția Angliei moderne. E cunoscut și din războaiele lui de cucerire. El a cucerit provincia Wales și acolo, în orașul Carnarvon,

s'a născut și fiul său, moștenitorul tronului, și de-atunci poartă moștenitorul de tron al Angliei titlul de principe de Wales. Tot în timpul lui Eduard I a devenit și Scoția țeară supusă Angliei. Față de parlamentul său regele Eduard I a fost foarte concesiv și el a întărit din nou vestita „*Magna Charta*.”

Fiul și urmașul lui a fost regele Eduard II, care a domnit în anul 1307—1327 și a cărui domnie e de tristă amintire în istoria Angliei. Eduard II a fost un domnitor slab și ușuratic, care în toate afacerile se conducea de sfaturile unui aventurier francez; domnia lui a fost un lanț neîntreput de lupte interne, rescoale și revoluțiuni; a fost bătut și de Scoțieni și în cele din urmă, însăși soția sa Izabela s'a pus la fruntea nemulțămiiților. În anul 1327 Eduard II a fost prins și alungat din tron; în același an a și murit, foarte probabil prin moarte silnică.

Fiul său a fost Eduard III, care s'a urcat în tron în vârstă de 15 ani. La început a fost ajutat de mamă-sa, pe care după un an a expulsat-o, ear pe un favorit al ei, Mortimer, l-a executat. Eduard III a domnit 50 de ani și domnia lui e renumită îndeosebi pentru expedițiile lui strălucite. El a învins în mai multe rânduri nu numai pe Scoțieni, dar' a purtat războaie glorioase și în contra Francezilor, pe cari la anul 1360 i-a silit la o pace rușinoasă. Anul 1360 însă a fost un an fatal în viața lui, căci în anul din urmă al domniei a fost lovit de-o mulțime de nenorociri și a pierdut un numai cuceririle din Franța, dar' i-au dat de cap și o mulțime de turburări interne.

Eduard IV este arnepotul lui Eduard III și a domnit între anii 1461—1483, urcându-se în tron în timpul războiului celor două rose. A fost un domnitor volnic și tiran, care și-a ucis pe toți contrarii, chiar și pe fratele său Clarence. Cu toate acestea poporul l-a iubit foarte mult, fiind un domnitor cavaler, frumos la faptură și înconjurat de mare pompă.

L-a urmat în tron fiul său, Eduard V, care a avut o soartă tragică. Era abia de 12 ani când s'a urcat în tron, și unchiul său, celebrul rege de mai târziu, Richard III, a usurpat domnia pentru sine. După câteva luni de domnie, numai cu numele, el a prins pe micul rege Eduard V și l-a închis în Tower, unde acesta în scurtă vreme a dispărut.

Regele Eduard VI a fost fiul regelui Henrich VIII și a domnit între anii 1547—1553. Dinsul asemenea ca copil s'a urcat în tron, și în vârstă de 15 ani a și murit. A domnit numai cu numele, căci în

Carnet literar.

Hermann Sudermann: Ioan Botezătorul, Tragedie în 5 acte și un preludiv, traducere de Il. Chendi și C. Sandu. Orăștie 1901.

Vieța se înfățișează ca un proces de integrațiune, ce se îndeplinește în balansarea elementelor sale constitutive.

Conflicte de interese, de porniri, tendințe, obicei și aspirații se întrec ca tot atâtea momente fundamentate, în desfășurarea ei; ear această luptă, își găsește oglinda în producțiunile literare, — mai ales în timpul nostru.

Romanul modern și drama modernă nu mai ne poartă prin imperiul închipuirii, nici nu se adapă la isvoarele istorice, ci

din viața socială reală își scot subiectele; ear artistul, scriitorul, e preocupat ca prin o profunda analiză a sufletului omenesc și prin o firească înlănțuire a expunerilor, prin naturala legare într'olaltă a succesiunilor, să-și îndeplinească opera.

Hermann Sudermann este un fruntaș în lumea de azi ca romanțier și dramaturg, — în direcția aceasta.

Oăminul părintesc (Heimath), sublima tragedie a Magdei, *Onoarea, Sfârșitul Sodomiei*, etc. l-au cucerit pe toate scenele lumii o glorie neperitoare.

Puternicele lui drame citate ne zguduie, ne storc șiroaie de lacrimi. Sufletul omenesc înduioșat înse viața reală nu-l hărăzește mângăere; — unde să căutăm atunci balsamul alinător, unde mângăerea pentru suferințe, unde mântuire pentru corabia zdrobită de valurile vieții?

Această problemă o desleagă, acestei întrebări răspunde, „*Ioan Botezătorul*”, care are ca erou principal pe purtătorul acestui nume, ear acțiunea se petrece în jurul său, redându-ne viața și misiunea pregătitorului

drumului Mântuitorului.

Subiectul e destul de cunoscut din istoria biblică, încât socotesc că e de prisos să-l schitez.

Amintesc însă că nici în această operă, *Sudermann* nu este inferior vigoarei și frumuseților mărețe și fascinante din lucrările sale de mai înainte, întrucât privește scenele, expunerea și dialogurile.

Scenele dintre Irodia și Ioan, Salomia și Ioan, tipul lui Irod, etc. — și concepțiunile de ordine morală sunt cu atâtea măestrie expuse, cu așa aparat înscenate, încât impresionează adânc, farmecă.

Ear sfârșitul tragic al lui Ioan, ni-l glorifică pe acesta, ne prezintă sublimitatea martiriului fericitor, — prin credință!

Acesta este „*Ioan Botezătorul*” al lui Sudermann, pe care d-nii Il. Chendi și C. Sandu ni l-au dat într-o perfectă traducere românească.

Cititorilor noștri cunoscuți, muncind împreună ca traducători al sublimului epilog dramatic al lui Henric Ibsen „*Ziua învierii*”, d-nii Chendi și Sandu bune ser-

vicii fac literaturii noastre, îmbogățind-o din nou cu o lucrare de o mare valoare; ceeace atestă și presa română din Regat.

Voi să închei; dar mă tentează o strofă drăgălașă, pe care îmi place s'o dau aci, ca exemplu de limbă, versificație și perfectă reogândire a strofei germane:

„Tu ce zîmbești așa de dulce,
„Lalage, dumnezeiță vie,
„Tu ești iubita mea, copilă,
„Te voi iubi o vecnicie.

Ș'acum, le zic neobosiților traducători:

Vorwärts!... *Hunptmann*, — și la vedere!

S. Secula.

locul lui prinț puternic conduceau destinele țării.

Viitorul va arăta, ce sorți va cărmăi actualul rege, *Eduard VII*, care și începe domnia la vârstă de 60 ani, peste unul din cele mai uriașe și mai puternice imperii din lume.

Spicuri din presa maghiară.

Adorabilul „*Magyar Szó*”, a descoperit earăși un complot românesc; și anume, un complot care s'a pus la cale de astădată chiar în Budapesta.

La conferința au luat parte activă — zice „*M. Szó*” — Ioan Meșianu mitropolit din Sibiu și escorta sa, Ioan Goldis, episcopul Aradului, și secretarul său, Partenie Cosma, directorul Albinei, Iosif Gáll, membru în casa magnaților, ear' Széll a fost reprezentat la conferința secretă prin deputatul dietal George Szerb. Hotărârile conferinței le vom publica ead de curând.

Moritz! Earăși aiurezi?

Din Anglitora.

În toată Anglitora se fac preparative colosale pentru înmormântarea reginei Victoria. La Londra este o afuență de oameni cum de mult nu s'a mai văzut. În toate vitrinele se vede portretul reginei încadrat în negru.

Dela toate curțile domnitoare din Europa s'au anunțat că vor veni la înmormântare, din unele părți înșiși domnitorii, ear' din alte părți delegași.

M. Sa Impăratul nostru va fi reprezentat prin archiducele Francisc Ferdinand, ear' regele Carol d'asemeni va fi reprezentat prin moștenitorul de coroană prințul Ferdinand.

Noul rege a adresat flotei un ordin de zi, în care-l aduce laude și mulțumiri pentru serviciile mari ce a prestat sub lungă și glorioasă domnie a reginei Victoria.

Un alt ordin de zi a fost adresat armatei teritoriale, cărei d'asemeni li mulțumesc pentru serviciile aduse și își exprimă încrederea în vitejia și credința probată a trupelor de asalt.

ȘOAPTE

La ce bun?!...
III.

Natura-i moartă de mult și ultimele frunze îngălbinite, purtate de vântul aducător de moarte, a fost simbolul speranțelor pierdute, ce nu-și vor mai lua ființa.

Nici cânt de păsări, nici murmur de apă nici adiere de zefir, nu se mai simt.

Orivașul urlă turbat, pe unde boarea verei legăna florile; părul a înșepenit în sloi de ghiasă, ear pe salcia, sub care înmormorași sorbisera nectarul vieții, corbit se ceartă pe o nenorocită păsăruică ce le-a căzut în ghiară.

La ce bun au fost toate? când valul morții și al uitării acoperi tot ce era tânăr și plin de viață.

Nu e mult, și natura se va deștepta din somnu-i letargic; se va deștepta ca să adoarmă; se va naște ca să moară! Fi-vom noi în stare ca să mai gustăm plăcerile trecute?

Pajiștea va înverzi, riul își va reîntoarce murmurul, dar... la ce bun? După cum zice Alexandrescu:

„Pe ele le înverzeste
Primăvara și-un izvor;
Dar, a noastră viață trece
Ale noastre zile zbor.”

Marietta Negri-Borcea.

Noutăți

Arad, 29 Ianuarie n. 1901.

Moartea lui Verdi. Lumea musicală și iubitoare de arta muzicii se află în mare doliu: a pierdut pe unul din cei mai strălucitori luceferi de pe orizontul său. Genialul și neîntrecutul compositor italian *Giuseppe Verdi*, după o boală grea de mai multe zile, a murit Duminecă, 27 l. c. n. în Milano, în vârstă de aproape 88 ani.

Nu este, în toată lumea musicală, om, care să nu-l fi cunoscut, să nu-l fi admirat și să nu se fi încălzit de muzica divină și de puterea creatoare a lui Verdi în arta muzicii.

Operele mărețe, cu cari el a îmbogățit lumea musicală, sunt neîntrecute. Origi nalitatea, ca și bogăția melodiilor lui sunt deopotrivă admirate și apreciate de lumea întregă.

Ca fiu al Italiei, patria sa l'a admirat și preamărit și ca geniu de artist și ca erou național și-l deplânge azi dela o margine la cealaltă.

„*Foia Pedagogică*” din Sibiu, valoroasa revistă pentru învățători, redactată cu atâta zel și devotament, timp de patru ani, de dl Dr. D. P. *Barcianu* și soșii, — cu finea anului trecut a încetat să mai apară, din cauza puținului sprigin ce-a întâmpinat chiar în sinul celor pentru cari ea se înființase. Un moment de tot trist acesta pentru societatea noastră, care atât de puțin știe să se însuflețească chiar și pentru lucruri, ce-i sunt de neapărată trebuință în viață, ca până de toate zilele. Regretăm foarte mult această împregiurare și nu putem de cât să condamnăm această indolență a publicului nostru.

Șulufiu băcsi ar vrea să discute, — ne scrie corespondentul nostru „*Delastra*” din Sibiu. Dar Șulufiu-băcsi nu poate să discute, fiind că e obsedat de grandomanie în gradul cel mai înrijitor. Și cum un asemenea om nu poate fi luat în serios, orice reflecție serioasă la nebuloasele sale escurai „istorice”, publicate în „*Tribuna*”, sunt de prisos. Chesia cu Barișu o relevasem publicului numai ca o hazlie coloratură la activitatea acestui „istoric cu ori ce preț”, cum l'am putea mai bine numi pe luceșful din Kerpényes. A mai înșista asupra temei acesteia ar fi ridicol. Acei cetitori însă, cari au timp de pierdut și ar dori să cunoască ce minune a produs Cărpinișul, n'au de cât să citească broșura citată de mine. E broșură tipărită și nu e manuscris și ori-cine o poate găsi. Acum, dacă Șulufiu-băcsi și-a schimbat sentimentele față de Barișu, e foarte frumos din partea domnialui, dar zău e absolut indiferent. Lui Barișu nu i a pășut și nu-i strică nici memoriei lui, dacă o nulitate mai mult sau mai puțin îl adoră sau îl disprețuiește.”

Pentru școlarii români. La înființarea „*Reuniune a tinerimei masa studenților*” de la gimnaziul din Brad, s'au înscris:

a.) Membri fundatori: 1.) Ilustra familia Alexandru Mocsanyi, Birkis, cu 500 c. cinci sute cor. și 2.) Ioan Onea vicenot. Luncoiul de jos cu 50 cor.

b.) Membri pe viעד: 1.) Vasile Boncu profesor, 2.) Ioan German, învăț. și catechet, 3.) Ioan Jurca, paroch gr. or. Cebea și 4.) Milton Giurgiu, măcelar, Brad.

c.) Membri ajutători: Ilie Ometa econ. (Brad); 2.) D-soara Olimpia Ometa, 3.) d-soara Eufemia Giurgiu (Brad.) 4.) Corneliu Murărescu, întreprins (Baia de Criș); 5) Costan Indries, primim (Dobroț).

d.) Membri ordinari: 1 D-soara Grația Gabor (Certeșul sup.), 2 Ioan Petrișor, par. (Ocișor); 3.) Ioan U. barișu, inv. (Crisior.) 4. Filip Tirica, măsar, 5.) Nicolau Tirica, z'dar (Brad.) 6. Aurel Crișan, 7. Alex. Galdău, 8. Adam Napău, 9 Filip Șuiga, 10 Sebastian Ceapa, toți pedagogi.

Atât ilustra familia Mocsanyi, carea cu inima nobilă și generoasă-i măcă fără

preget a jertfit mult la altarul culturii noastre morale — naționale, și care nu și-a nitat nici de înființarea instituțiune „*masa studenților*” dela gim. rom. gr. or. din Brad, — cât și ceialaltii domni și d-soare, cari se întrec în a da nobilul sprigin, — ca recom-pensă spre bucuria sufletului lor primească în numele tinerimei cea mai simțită mulțămītă, având mulți urmași! — În numele tinerimei din Zarand și jur, *Vasile Boneu*, profesor.

Amenințările regelui Alexandru. Tinerul rege al Serbiei, după cum anunță „*Novo Vreme*”, cu ocazia unui prânz dat la palatul dela Niș a declarat membrilor Scupștinei că socotește de consult a se face o lege, prin care Milan să fie exilat din Serbia pentru tot-deauna. Președintele Scupștinei, *Nestorovic* răspunde regelui că n'ar fi de trebuință o asemenea lege. La aceasta regele răspunde:

— Așa, d-ta nu vrei? Dar eu știu ce am să fac dacă Scupștina nu mi va satisface dorința. Am să numesc de comandant al armatei pe Pera *Karaghorghevic* și veți vedea cât de credincios are să-mi fie. Și dacă nu voiu avea moștenitor, îl voiu face urmaș al meu pe principele muntenegrean *Mirco*.

„*Familia*”, vechea revistă din Oradea-mare, a început să publice un studiu de un deosebit interes „*Zece ani din mișcarea literară în Transilvania 1890—1900*”, datorit amicului și confratelui nostru *Ilarie Chendi*.

Atât felul subiectului, cât și competența și destoinicia autorului, ne îndeamnă să atragem atențiunea asupra acestei lucrări.

Universitatea din Glasgow a trimis zilele acestea invitațiuni la toate universitățile din lume, pentru serbarea aniversării sale a 450-a. Serbarea se va face în luna Ianie, și pregătiri colosale au început deja a se face.

Șahul Persiei literat. *Muzaffer-ed-Din*, după-cum se anunță din Teheran, s'a apoi cat să și scrie amintirile și impresiile călătoriei sale în Europa. Lucrarea sa va fi tradusă în limba franceză, și înfrumșeșată cu numeroase ilustrațiuni; va fi edată de o firmă franceză.

Răsplată ministrilor ruși. Se anunță din Petersburg, că Țarul a dăruit, drept răsplată pentru meritele căștigate în afacerea căilor ferate din Mandjuria, câte 200.000 de ruble ministrilor *Kuropatkin*, *Lamsdorff*, *Witte* și *Hirkow*.

Un câne dușos. Ziarul „*Graphic*” din Londra aduce o îndușoșitoare povestire despre un câne, prepelicar frumos, pe care stăpânul său, ofișer, plecând în Africa-sudică, a fost nevoit să-l lase în patrie. Cănele, dela plecarea stăpânului său, a rămas în portul *Santhampton* și nu voește să primească pe nimeni de gazdă, ci mereu își așteaptă stăpânul, și de câte-ori sosește vre-un vapor, umbliș agitât printre publicul ce debarcă, — căutându și domnul. Mai mulți iubitori de animale au făcut cotisațiuni, și unul chiar l-a asigurat o rentă, până li va reveni stăpânul devotatului animal, ca să fie întreținut. Cănele se înverțește toată ziua prin port, visitează mereu pe paznici, aleargă în calea tuturor vapoarelor, dar stăpânul... nu mai vine!

Un tiner absolvent de școală comercială, care posedă limbile română, germană și maghiară, își oferă serviciile. Ar intra chiar și într-o cancelarie advocașială.

Doritorii să se adreseze redacției noastre ori d'a dreptul d-lui *Ioachim Micșa* în *Zsadávy*, u. p. *Merczi falva*.

Felurimi.

Trenul viitorului. Se scrie din Berlin: într-o audiență pe care împăratul *Vilhem* a acordat-o zilele acestea consilierului *Rathenau* conducătorul lucrărilor societății generale de electricitate, s'a discutat, și chestiunea trenului viitorului. Impăratul s'a exprimat

în favoarea unei desăvârșite transformări a întregului sistem al exploatării căilor ferate. Trecurile de persoane vor fi puse în mișcare cu ajutorul electricității: cele de povară vor fi mănate deocamdată tot cu vapor.

Consilierul *Rathenau* a desfășurat cu această ocazie un întreg plan arătând necesitatea înființării de trenuri accelerate electrice ca să pună în legătură directă Berlinul cu orașele mari ale imperiului. Ar fi un mare triumf — a zis *Rathenau* — dacă Germania ar putea lua conducerea în crearea acestui mijloc modern de comunicațiune.

Pentru realizarea acestei idei s'au întrunit industrialii de frunte și institute de bancă pentru înființarea unei societăți de studii. Președinte al acestei societăți este Dr. *Sculthz*, directorul căilor ferate ale imperiului. Pentru începerea lucrărilor cu trenurile accelerate electrice ministerul de războiu pune la dispoziția societății linia militară Berlin-Posen. Se speră să se ajungă până la o viteză de 200—250 chilometri pe oră. Actualmente viteza trenurilor accelerate din Germania e în mijlocii de 60 chilometri. Se vede deci ce avantajul enorme din toate punctele de vedere ar prezenta sporirea vitezei până la 250 chilometri pe oră.

ULTIME ȘTIRI.

Kitschener prins de Buri.

„*Hamburger Zeitung*” de ieri publică știrea senzațională, că *Burii* au prins pe *Kitschener*. Amănunte nu aduce și, bine înțeles, întreagă știrea are încă nevoie de a fi confirmată. Dacă s'ar adeveri, pentru *Englezii* asta ar însemna o nouă *Majuba*, când, în războiul trecut, *Burii* ear au prins pe comandantul trupelor engleze și au reușit ast-fel, ca douăzeci de ani să fie în pace și independenți... Adesea istoria se repetă.

O altă telegramă senzațională sosește din Rusia. Eată ce spune:

Petersburg, 28 Ianuarie. „*Nowoie Wremya*” a primit din Londra o telegramă în care i-se vestește, că înainte de a muri, regina Victoria și-a exprimat dorința chiar înaintea împăratului *Wilhelm*, a se încheia pace cu *Burii*. Impăratul Germaniei a primit miștunea de a mijlocii încheierea păcii între *Burii* și *Englezii*.

Că *Burii* continuă lupta cu o voinicie de uimit, se vede și din următoarea telegramă:

Londra, 28 Ianuarie. Lordul *Kitschener*, într-o telegramă cu data de 26 c. raportează, că generalul *Cunningham* la 25 c. a trebuit să susțină o luptă cu *Delarey*. După-ce *Paddington* a ocolit și a atacat în flancul drept pe *Burii*, aceștia s'au retras spre apus. Dintre *Englezii* au căzut morți 24, răniți 2 ofișeri și 27 soldași. În lupta dela 17 c., la *Lychtenburg* au murit 3 soldași, răniți au fost 2, ear mai mulți *yeomanry* au fost prinși. *Smith Dorien* și el a trebuit să susțină (în *Capland*), lângă *Carolina*, o luptă de 5 oare cu *Burii*, cari sunt foarte numeroși prin acele curi. Dintre englezii au căzut 1 doctism... 2 soldași, ear răniți 13.

Editor. *Aurel Popovici Barcianu*
Red: respuns: *Ioan Russu Șirianu*.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe semestrul prim la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

- Pe un an Cor. 20.—
- Pe 1/2 an „ 10.—
- Pe 1/4 an „ 5.—
- Pe o lună „ 2.—

Pentru România și străinătate:

- Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru copii, cu cor. 4 pe an, având o înălțime de 8 pagine, cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus popular de 4 pagine.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru timp, care începe cu prima și se termină cu ultima lună.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“

A apărut

Calendarul pe anul 1901
in editura Tipografiei Diecesane (Arad).

Material foarte variat cuprinzând:

- literatură,
- istorie,
- afaceri bisericesti,
- parte economică,
- târgurile,
- povești de tot felul
- și 22 ilustrațiuni (chipuri).

Intre acestea: portretul P. S. Sale Episcopului Goldiș. —

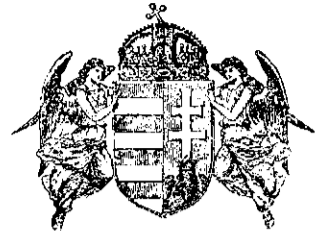
Dintre tablourile dela instalare, Prea Sfințit Episcopi Popea și Goldiș pe pragul bisericii (îmbrăcați în ornate), 8 chipuri cu călăreții și mulțimea mare dela instalare; biserica rom. ort. din Oradea (2 chipuri: exteriorul și înconostasul bisericii!), Reședința episcopescă de vară din Arad-Gaiu.

— Toate pe hârtie fină, încât ori-care se va pute pune în ramă. —

Prețul calendarului va fi moderat, ea și cel mai sărac să și-l poată procura.

Celor cari vor desface din aceste calendare, se va da rabat. Se atrage atenția d-lor preoți și învățători.

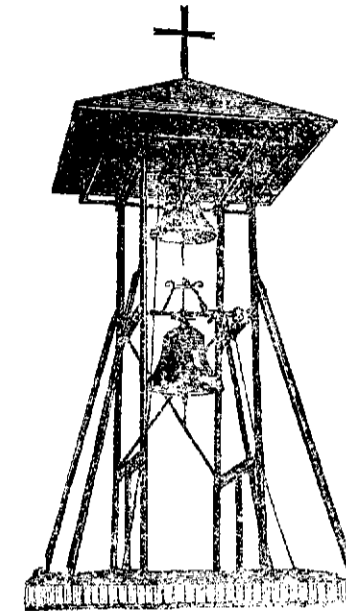
Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătoră de clopote și de metal
a lui

Antoniou Novotny

in Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiuștări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul ve hiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre adiuștarea clopotelor vechi cu adiuștare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

505 17—

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fler
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2,50 „
7.) „Războiul pentru neatarnare“ de George Coșbuc.	—	1,20 „
8.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula nasc. Truția	—	1.— „
9.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.— „
10.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60 „
11.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60 „
12.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
13.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50 „
14.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1,20 „
15.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preliu tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
16.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comande să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese postale.